

FJÁRMÁLAÆFTIRLITIÐ

Alþingi

Erindi nr. P 132/179

komudagur 28.11.2005

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
b.t. Hlín Lilju Sigfúsdóttur
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

24. nóvember 2005

Tilvísun: 2005110019

DRÖG Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um aðgerðir til að endurheimta efnahagslegan stöðugleika, 132. löggjafarþing, þingskj. 5 - 5. mál.

Vísað er til bréfs Efnahags og viðskiptanefndar Alþingis, dags. 7. nóvember 2005, þar sem óskað er eftir að Fjármálaeftirlitið veiti umsögn um tillögu til þingsályktunar um aðgerðir til að endurheimta efnahagslegan stöðugleika.

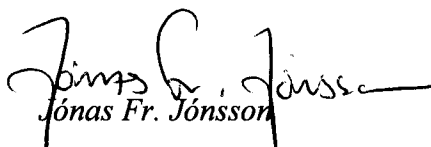
Tillagan felur m.a. í sér að Alþingi feli ríkisstjórninni að grípa til eftirfarandi aðgerða: “Beina þeim tilmælum til Fjármálaeftirlitsins að hugað verði vandlega að áhættumati í bankakerfinu, svo sem hvað varðar áhrif af snöggri gengislækkun krónunnar eða lækkun fasteignaverðs. Markmiðið verði að hraður vöxtur útlána að undanfögnu skapi ekki hættu fyrir efnahagslífið og farið verði yfir eiginfjárlágmörk og áhættugrunn fjármálastofnana í því sambandi.”.

Fjármálaeftirlitið vinnur stöðugt að því að fylgjast með hinum ýmsu áhættupáttum sem tengjast starfsemi fjármálafyrirtækja, þ.m.t. þeim áhættupáttum sem vikið er að framangreindri þingsályktunartillögu. Hluti af eftirfylgni Fjármálaeftirlitsins er að leggja mat á áhættu og áhættustýringu einstakra fyrirtækja og meta áhrif mögulegra áfalla í einstökum áhættupáttum á eiginfjárstöðu þeirra. Þá hefur Fjármálaeftirlitið heimildir samkvæmt núgildandi lögum til að ákveða hærra eiginfjárlutfall en hið almenna 8% lágmarkshlutfall fyrir einstök fjármálafyrirtæki. Fjármálaeftirlitið gaf nýlega út ársskýrslu 2005 þar sem nánari grein er gerð fyrir starfseminni og stöðu og horfum á einstökum sviðum fjármálamarkaðar.

Með hliðsjón af framansögðu telur Fjármálaeftirlitið ekki nauðsynlegt að beint sé sérstaklega til eftirlitsins þeim tilmælum sem þingsályktunartillagan felur í sér. Að öðru leyti tekur Fjármálaeftirlitið ekki afstöðu til efnis þingsályktunartillögunnar.

Virðingarfyllst,

FJÁRMÁLAÆFTIRLITIÐ

Jónas Fr. Jónsson

Ragnar Hafliðason

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd

Reykjavík, 14. nóvember 2005

HÁSKÓLI ÍSLANDS

HAGFRÆÐISTOFNUN

Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um aðgerðir til að endurheimta efnahagsiegna stöðugleika, 5. mál

Þann 7. nóvember, 2005, var Hagfræðistofnun beðin um umsögn á ofangreindri þingsályktun. Álit undirritaðs á einstökum tillögum er eftirfarandi:

Tillaga 1. Í meginatriðum byggist hagstjórn á því annars vegar að beita ríkisfjármálum og hins vegar peningamálum. Út frá hagstjórnarsjónarmiðum er því langt frá því augljóst af hverju ætti að miða stefnu hins opinbera í þróun tiltekinna atvinnuvega við hagstjórnina. Hagstjórn miðar að jöfnun hagsveiflna til skamms og meðallangs tíma. Atvinnuþróun hins vegar miðar að langtímauppbyggingu framleiðslugetu hagkerfisins. Þessu tvennu ætti ekki að blanda saman. Ekki er því hægt að fallast á að fyrsta tillaga sé rökrétt í hagstjórnarlegu tilliti, þó hún kunni að vera skynsamleg út frá liðum c og e.

Tillaga 2. Hægt er að taka undir þessa tillögu. Hún virðist skynsamleg en rétt er þó að vekja athygli á því að það er einmitt hlutverk Fjármálaeftirlitsins að fylgjast með þessum hlutum og allt virðist benda til þess að það sé þegar gert, bæði þar og reyndar einnig í Seðlabanka Íslands.

Tillaga 3. Ekki er hægt að taka undir þriðju tillögu. Í fyrsta lagi er beiting bindiskyldu í hagstjórnarskyni mjög gróf aðgerð sem ekki er tíðkuð meðal seðlabanka í þróuðum löndum. Er það meðal annars vegna þess að bindiskyldan bitnar ójafnt á fjármálastofnunum og getur þess vegna skekkt samkeppnisstöðu þeirra. Í öðru lagi hefur bindiskyldan áhrif á peningamagnsmargfaldarann og sífelldar breytingar á henni geta leitt til óstöðugleika í vaxtamyndun á peningamarkaði. Í þriðja lagi yrði lausafjárstýring fjármálastofnana mjög erfð ef að breytingarnar yrðu tíðar. Þá er að lokum rétt að benda á að hækkun bindiskyldu hefur beint áhrif á vexti og gengi rétt eins og hækkun stýrivaxta.

Tillaga 4. Hægt er að taka undir þessa tillögu án fyrirvara.

Tillaga 5. Hægt er að taka undir fyrri hluta þessarar tillögu, að fresta skattalækkunum, nema ef lækkuninni er mætt með a.m.k. samsvarandi niðurskurði á ríkisútgjöldum. Ekki er hægt að taka undir seinni hluta tillögunar því hún virðist kalla á aukin útgjöld og er hún því þensluhvetjandi, auk þess sem ekki er augljóst hvernig hún tengist því markmiði að ná fram efnahagslegum stöðugleika. Tillagan virðist fremur beinast að velferð tiltekinna hópa og erfitt er að sjá hvernig það kemur hagstjórn beint við.

Tillaga 6. Hægt er að taka undir þessa tillögu.

Virðingarfyllst,

Tryggvi Þór Herbertsson, forstöðumaður

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd
Alþingi
Þórshamri v/Templarasund
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 21. nóvember 2005
Tilvísun: 2005110008
Bréfalykill: 50.13
Verknúmer: 1241000

Efni: Umsögn Orkustofnunar um tillögu til þingsályktunar um aðgerðir til að endurheimta efnahagslegan stöðugleika

Vísað er í bréf efnahags- og viðskiptanefndar, dags. 7. nóvember 2005, varðandi umsögn um tillögu til þingsályktunar um aðgerðir til að endurheimta efnahagslegan stöðugleika, sem lögð var fram á 132. löggjafarþing 2005-2006. Þskj. 5 – 5. mál. Flutningsmenn: Steingrímur J. Sigfússon, Jón Bjarnason, Kolbrún Halldórsdóttir, Hlynur Hallsson og Ögmundur Jónasson.

Þingsályktunin nefnir 6 aðgerðir sem fela ætti ríkisstjórninni að grípa til. Orkustofnun telur eingöngu fyrstu aðgerðina koma við verksviði sínu. Hún hljóðar svo:

1. Gefa út formlega yfirlýsingu um að hvorki verði af hálfu opinberra aðila stuðlað að né veitt leyfi fyrir frekari stórvirkjunum né uppbyggingu meiri orkufrekrar stóriðju en þegar er í byggingu, a.m.k. til ársloka 2012. Áhersla verði þess í stað lögð á fjölbreytta smáa og meðalstóra iðnaðarkosti af viðráðanlegri stærð fyrir hagkerfið og aðstæður viðkomandi byggðarlaga.

Orkustofnun tekur ekki afstöðu til þessarar tillögu en vill nota tækifærið til að fræða efnahags- og viðskiptanefnd um þær rannsóknir og aðgerðir í orkumálum sem hún vinnur að og stuðla að efnahagslegum stöðugleika.

1. Orkustofnun hefur lagt áherslu á leit að jarðhita til húshitunar í stað olíu. Þar hefur náðst slíkur árangur að þjóðin sparar sér rúma 20 miljarða króna á ári í kaupum á eldsneyti. Enn eru þó um 13% þjóðarinnar sem ekki njóta jarðhita til húshitunar. Jarðhitaleit er haldið áfram og mundi þar mestu muna ef jarðhiti fyndist fyrir kaupstaðina Ísafjörð og Vestmannaeyjar.
2. Orkustofnun hefur fylgt eftir ályktun Alþingis um rannsókn á sjóðandi lághita og möguleikum á nýtingu hans til iðnaðar í byggðum landsins.
3. Orkustofnun hefur unnið að forathugunum á helstu virkjunarkostum í vatnsafl og jarðhita sem nýta mætti til raforkuvinnslu. Hún stóð að baki 1. áfanga rammaáætlunar um nýtingu vatnsafls og jarðvarma þar sem bornir voru saman 43 virkjunarkostir með tilliti til hagkvæmni og umhverfisáhrifa. Þar var fjallað um flesta virkjunarkosti í jökulám á hálendi og á háhitasvæðum nærri byggð. Þessir kostir eru ríflegir fyrir þau virkjunaráform sem við er að búast næsta áratuginn. Þeir kostir sem eftir er að meta í

seinni áföngum eru yfirleitt smærri og minna rannsakaðir. Því er ólíklegt að sóst verði eftir mörgum þeirra fyrr en á þennan fyrsta hóp er gengið. Kostnaður ríkisins við þetta verk var að mestu greiddur með endurgreiðslum orkufyrirtækja á fyrri kostnaði ríkisins við orkurannsóknir þar sem orkufyrirtækin höfðu fengið virkjunarleyfi. Stærstur hluti hans fór til rannsókna á náttúrufari á þeim svæðum sem um var fjallað.

4. Orkustofnun hefur nú hafið undirbúning að 2. áfanga rammaáætlunar sem áformað er að ljúki snemma árs 2009. Þá verða teknar til mats þær virkjunarhugmyndir sem ríki og orkufyrirtæki hafa undirbúið og breyttar hugmyndir um virkjun þeirra kosta sem áður var um fjallað. Af hálfu ríkisins verður áhersla lögð á könnun náttúrufars háhitasvæða og endurbætur aðferða við mat á landslagi. Jafnframt verður lokið við gerð almenns afrennsliskorts sem gagnast gæti þeim aðilum sem áhuga hefðu á smávirkjunum til raforkuframleiðslu. Kostnaður ríkisins við þessar orkurannsóknir verður borinn af endurgreiðslum Landsvirkjunar af fyrri rannsóknarkostnaði vegna virkjunarrannsókna norðan Vatnajökuls.
5. Orkustofnun vinnur að ýmsum verkefnum varðandi orkuhagkvæmni. Hún hefur stutt áform um smávirkjanir í byggðum landsins og kannað hagkvæmni í notkun varmadælna þar sem jarðhiti er ekki nægilega heitur til beinnar nýtingar. Unnin hafa verið verkefni sem snúa að möguleikum til bættrar einangrunar og þéttinga bygginga á köldum svæðum sem stuðlað geta að sparnaði í raforkunotkun húseigenda jafnvel um tugi prósent. Þá styrkir Orkustofnun orkusparnaðarverkefni í fiskeldi þar sem kannaðir eru möguleikar á betri nýtingu vatns og varma og þar með hagkvæmari rekstri. Að lokum má nefna að sett hefur verið á fót svonefnt Orkuset með aðsetur á Akureyri sem mun hafa umsjón með verkefnum á sviði orkuhagkvæmni og nýtingu vistvænni orkugjafa.

Af þessum dæmum er ljóst að orkurannsóknir á vegum Orkustofnunar eru jafnt í þágu fjölbreyttrar orkunotkunar í byggðum landsins sem stóriðju. Hvort tveggja fer vel saman og rétt er að hafa í huga að það eru endurgreiðslur vegna leyfa til virkjana til stóriðju sem hafa gert alhliða rannsóknir á orkulindum og náttúrufari virkjunarsvæða mögulegar á undanförunum árum.

Virðingarfyllt

f.h. orkumálastjóra
Sveinbjörn Björnsson

Alþingi
Erindi nr. Þ 132/64
komudagur 18.11.2005

17. nóvember 2005

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Með bréfi dags. 7. nóvember 2005 óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Seðlabanka Íslands um tillögu til þingsályktunar um aðgerðir til að endurheimta efnahagslegan stöðugleika, 5. mál.

Í fylgiskjölum með þingsályktunartillögunni er endurprentað efni úr *Peningamálum* Seðlabanka Íslands. Næsta hefti *Peningamála* verður gefið út föstudaginn 2. desember nk. Í því verða ný verðbólgu- og þjóðhagsspá Seðlabankans auk itarlegrar greiningar á framvindu og horfum í þjóðarbúskapnum almennt.

Í þingsályktunartillögunni er þeim tilmælum beint til Seðlabanka Íslands að ihuga vandlega að beita aukinni bindiskyldu hjá innlánsstofnunum, a.m.k. tímabundið, til að draga úr þenslu á peningamarkaði og huga að öðrum aðgerðum sem stutt geta viðleitni stjórnvalda til að endurheimta efnahagslegan stöðugleika, sbr. 2. mgr. 3. gr. laga um Seðlabanka Íslands, nr. 36/2001. Fyrr á árinu brást Seðlabankinn við tilmælum um að hann hækkaði bindiskyldu. Í greinargerð bankans til ríkisstjórnarinnar dags. 18. febrúar 2005 sagði m.a.:

„Þeirri skoðun hefur verið varpað fram að hækkun bindiskyldu kynni að vera heppilegri aðgerð en hækkun vaxta til að draga úr framboði lánsfjár. Seðlabankinn er ósammála þessu. Í fyrsta lagi hafa öflugum innlendum fjármálastofnunum opnast ýmsir möguleikar til að víkja sér undan áhrifum aukinnar bindiskyldu. Í öðru lagi kann aukin bindiskylda að koma mjög misjafnlega niður á einstökum lánastofnunum og gæti t.d. komið sérstaklega hart niður á sparisjóðum sem ekki hafa sömu möguleika til að forðast áhrif bindiskyldunnar. Í þriðja lagi sýnir alþjóðleg reynsla að afar erfitt er að sjá fyrir áhrif breytinga á bindiskyldu og afleiðingar fyrir einstakar stofnanir geta verið afdrifaríkar. Það er meginástæða þess að enginn helstu seðlabanka heims notar breytingar á bindiskyldu lengur sem stjórnþæki. Í fjórða lagi eru áhrif breytinga á bindiskyldu á vexti og gengi í stórum dráttum hin sömu og af hækkun stýrivaxta þótt miðlunarferlið kunni að vera með öðrum hætti og koma mismundandi niður á einstökum geirum lána-kerfisins. Í fimmta lagi er breyting á bindiskyldu ógagnsæ aðgerð og áhrif á væntingar ófyrirséð. Komi áhrif vaxtahækkunar fram í minni verðbólguvæntingum dregur það úr kostnaði aukins aðhalds.”

SEÐLABANKI ÍSLANDS

KALKOFNSVEGI 1 · 150 REYKJAVÍK
SÍMI 569 9600 · NETFANG: sedlabanki@sedlabanki.is · BRÉFASÍMI: 569 9605

Í ræðu sinni á ársfundi Seðlabankans 30. mars 2005 áréttaði formaður bankastjórnar þessa afstöðu bankans.

Afstaða Seðlabankans til breytinga á bindiskyldu er óbreytt. Bankinn er sem fyrr þeirrar skoðunar að framlag hans til efnahagslegs stöðugleika felist í að stuðla að stöðugu verðlagi eins og lög kveða á um að hann skuli gera. Til þess hefur hann í meginatriðum aðeins eitt stjórntæki, stýrivexti sína, og því mun hann beita í þeim mæli sem hann telur nauðsynlegt.

Í tillögunni til þingsályktunar er jafnframt lagt til að farið verði yfir aðferðir við mælingar á þróun verðlags og athugað sérstaklega hvernig vænlegast sé að meta húsnæðiskostnað í vísitölu neysluverðs. Seðlabankinn tjáði sig m.a. um þetta í fyrsta hefti *Peningamála* 2005. Þar sagði m.a.:

„Eins og fram kemur í greinargerð Seðlabankans til ríkisstjórnarinnar er Seðlabankinn eindregið þeirrar skoðunar að húsnæðiskostnaður eigi áfram að vera þáttur í þeirri verðvísitölu sem verðból gumarkmiðið miðast við og að aðferðafræðin sem notuð hefur verið við mat á húsnæðiskostnaði sé í meginatriðum sú besta sem völ er á. Það helgast af því að húsnæðiskostnaður er mikilvægur þáttur í neyslu einstaklinga. Með því að horfa framhjá verðbreytingum húsnæðis væri því verið að hunsa stóran þátt í útgjöldum einstaklinga.”

Síðar segir:

„Eins og fram kemur í greinargerð Seðlabankans til ríkisstjórnarinnar hefur húsnæðisliður vísitölu neysluverðs þann ákjósanlega eiginleika frá sjónarhóli seðlabanka með verðból gumarkmið að vera leiðandi vísibending um almenna verðbólgu síðar meir. Þetta stafar væntanlega af því að húsnæðismarkaðurinn er aðskilinn frá erlendum mörkuðum. Aukinni eftirspurn eftir húsnæði verður því ekki beint út úr þjóðarþúskapnum eins og gildir um ýmsa aðra vöru og þjónustu, né heldur gætir erlendrar samkeppni að nokkru marki.”

Að öðru leyti tjáir Seðlabanki Íslands sig ekki sérstaklega um efni þingsályktunartillögunnar.

Virðingarfyllst

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Davíð Oddsson
formaður bankastjórnar

Jón Sigurðsson
bankastjóri

Alþingi
Erindi nr. P 132/269
komudagur 30.11.2005

talsmaður neytenda

Alþingi - nefndasvið
B.t. ritara efnahags- og viðskiptanefndar
Alþingi
150 Reykjavík

Embætti talsmanns neytenda
Forbrugertalsmanden
The Consumer Spokesman

tn@tn.is www.tn.is

Höfðaborg
Borgartúni 21, 2. hæð
IS-105 Reykjavík
Sími 510 1100, fax 510 1101

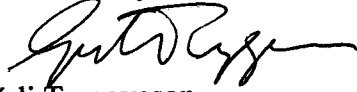
Reykjavík, 28.11.2005
Tilv. 2005/0042 - 4.0
GT

Efni: Boð um umsögn um 5. mál, þingsályktun um aðgerðir til þess að endurheimta efnahagslegan stöðugleika (132. löggjafarþing)

Vísað er til bréfs yðar, dags. 7. nóvember sl., varðandi ofangreint mál.

Með hliðsjón af þeim lagaramma sem gildir um embætti talsmanns neytenda (6. gr. laga nr. 62/2005) og þeim sjónarmiðum sem talsmaður neytenda miðar við til forgangsörðunar er boð yðar um bréflega umsögn um mál þetta vinsamlegast afþakkað.

Virðingarfyllst,
talsmaður neytenda,

Gísli Tryggvason

talsmaður neytenda

- stendur vörð um hagsmuni og réttindi neytenda
- stuðlar að aukinni neytendavernd
- gefur út rökstuddar álitserðir
- gerir tillögur um úrbætur
- kynnir reglur um neytendamál
- leiðbeinir um meðferð ágreiningsmála
- bregst við brotum gegn réttindum og hagsmunum neytenda
- er óháður fyrirælum frá öðrum

VIÐSKIPTARÁÐ ÍSLANDS
ICELAND CHAMBER
OF COMMERCE

Alþingi
Erindi nr. P 132/117
komudagur 23.11.2005

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
b/t Hlínar Lilju Sigfúsdóttur, nefndarritara
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 23. nóvember 2005

Efni: Þáltill. um aðgerðir til að endurh. efnahagsl. stöðugleika (5. mál).

Viðskiptaráð Íslands þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreinda tillögu til þingsályktunar sem miðar að því að stuðla að stöðugleika í ýmsu tilliti. Í sjálfu sér ber að fanga því að flutningsmenn sýni þetta frumkvæði og fagna ber allri umræðu um stöðu og horfur í atvinnulífinu. Þær aðgerðir sem lagðar eru þó annars vegar ekki til þess fallnar að ná markmiðum ályktunarinnar og hinsvegar fela þær í sér of mikið inngrip af hálfu hins opinbera.

Fyrsta aðgerðin sem lögð er til felur í raun í sér að banna allar stóriðjuframkvæmdir fram til ársins 2012. Ef um framkvæmdir einkaaðila er að ræða sem standast lög og reglur að öðru leyti fælist í slíku of mikil skerðing á frelsi atvinnulífsins til að fara í aðgerðir sem skila arði bæði til atvinnulífsins, sem og þjóðarbúsins í heild. Ótækt er að láta einstaka einkaaðila bera ábyrgð á stöðugleika þjóðarbúsins eða láta þá verða fyrir barðinu á því ef þensla er of mikil. Ef um ríkisstóriðjuframkvæmdir er að ræða er besta leiðin til að takmarka þær að selja einkaaðilum orkufyrirtækin. Einkaaðilum býðst ekki eins hagstæð fjármögnun á framkvæmdum sínum og ríkinu og gera einkaaðilar því meiri arðsemiskröfur til framkvæmda sinna. Með aukinni arðsemiskröfu fækkar þeim framkvæmdamöguleikum sem viðkomandi aðili getur farið út í.

Aðgerðir 2 og 3 eru öðrum þræði undan sömu rót runnar. Mikil aukning hefur verið á framboði á lánsfé til húsnæðiskaupa sem hefur orsakað mikla veltu á þeim markaði og hækkað húsnæðisverð. Ástæða þess er ekki áhættumat í bankakerfinu eða lág bindiskylda hjá innlánsstofnum heldur aukin útlán Íbúðalánasjóðs. Framsóknarflokkurinn lofaði 90% húsnæðislánum í aðdraganda alþingiskosninga 2003 og var ákvæði um slíkt tekið upp í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar. Áður bauð Íbúðalánasjóður upp á 65% fjármögnun allt að 8 milljónum en þeir sem þurftu meiri

fjármögnun leituðu til banka og lífeyrissjóða. Bankar sáu því fram á það að ríkið væri að fara í beina samkeppni við þá um viðbótarfjármögnunina. Eðlileg viðbrögð þeirra til að verja markaðsstöðu sína voru að svara kröfu markaðarins um hærri lán á lægri vöxtum. Besta leiðin til að bregðast við þessar þróun er því að ríkið hætti að lána fólki til húsnæðiskaupa, a.m.k. hætti að lána þeim sem geta fjármagnað húsnæði sitt með öðrum hætti.

Varðandi aðgerð 4 er það að segja að eðlilegast er að samningsaðilar, hvort sem er lánastofnun og lántaki eða atvinnurekandi og starfsmaður ráði því sjálfir við hvaða vísitölu samningar eru bundnir og hvernig sú vísitala er reiknuð. Það er því enginn þörf á því að ríkið ákveðið við hvaða vísitölur er miðað eða hvernig slíkar vísitölur eru settar saman.

Hvað varðar aðgerð 5 er það að segja aðahald í ríkisrekstri verður ekki tryggt með því að hækka skatta eða halda háum sköttum. Aðhald í ríkisrekstri verður best tryggt með því að draga úr ríkisútgjöldum.

Af ofangreindum ástæðum leggst Viðskiptaráð gegn því að tillagan nái fram að ganga.

Virðingarfyllst,
f.h. Viðskiptaráðs Íslands,

Davíð Þorláksson